

OPT

nr. 33
4 iulie 2022

motive
 F I C Ţ I U N E A
săptămânal de cultură

să vorbim despre limba română
ca și cum am picta
Anca Șerban Gaiu

foto: Iulia Pană

OPTm
director de număr: Ciprian Handru

Despre mare și alte himere

Diana Nechit

Să mă gândesc la mare, la vacanță atunci când mă așteaptă încă două luni pline de muncă, în care mintea mea se va tura ca un motor obosit, pare cel mult un act de cruzime, de tortură. Eliberare. Explozie. Atunci când ne reîntâlnim, eu și ea, când corpul meu ia contact cu ea. Marele carusel al valurilor își face mereu treaba și ies din apă, curățată, purificată. Apa îmi intră prin toate colțurile, prin toate ungherele, îmi dezvește toate alveolele, toate miliardele de celule, iar eu sunt strălucitoare ca o scoică sedefie, mirosind puternic a apă de mare. Grăunțe de sare mi se agață de gene, iar mintea s-a golit aproape miraculos de toată electricitatea statică pe care a înmagazinat-o peste an. Departe de ea, mereu aveam senzația că nu sunt vie decât pe jumătate, că picioarele mele devin și mai dureroase, mai greoaie, asemenea unor dureri fantomă care marcau sciziunea de natura mea ascunsă, pe jumătate femeie, pe jumătate sirenă. De câte ori mă lungesc seara în pat, îmi cuprind trupul cu brațele și încep să mă legăn, ca pentru a recompune hula valurilor, melodia monotonă și vibrantă a talazurilor ce se sfărâmă de stânci sau mătură miile de pietricele aurii ale nisipului. Visele mele sunt mereu bănuite de valuri, de turbioane de apă ce-ți lasă trupul moale și istovit, ca după amor. E o imagine care revine mereu în mintea mea: stau la marginea apei, cu picioarele bine înfipite în nisipul umed care mă strânge din ce în ce mai tare, curenții circulari lucrează cu precizia unor instrumente, corpul meu nu opune niciun fel de rezistență și devin o statuie de sare și nisip. Nu mă pot mișca și privesc absentă cum talazurile înalte cât munții înaintau în ralanti înspre plajă. Eram aspirată, atom cu atom, de valurile care-mi topeau pilonii din nisip și mă trăgeau spre larg, înainte ca zidul de apă să se spargă în mii de stropi. Mă trezesc mereu în același punct, dar, în mod curios, nu mi-e teamă. După fiecare vis maritim, mă

trezesc plină de speranță, purtând în mine un simulacru de dorință, o energie vitalistă și un trup mereu mai tânăr.

Plaja este acel spațiu fantasmatic și jonctiv pură între cer și limita extremă a pământului, acel punct în care nisipul se contopește cu apa. Un spectacol absolut, aproape ideal, asemenea unui ecran de proiecție sau ca o pagină albă pe care trasezi cu vârful degetelor de la picioare numele persoanei iubite înainte ca apa să-l ștergă pentru totdeauna...

Viață și moarte, de la nisipurile albe, ondulate ale Mediteranei, până la malurile stâncoase și tăioase ale Oceanului Atlantic, plaja dezvăluie natura secretă a vilegiaturii, unifică trupurile și limitează diferențele. Plajele Marocului mi-au împlinit mereu

o satisfacție aproape triadică: cromatică, olfactivă și sonoră. De la plajele de la Mediterană, Tetouan, Martil și M'diq, albe cu striații sedefii de la miile de cioburi de scoici albe amestecate în nisipul fin, la faleza de ocre de la Legzira, unde nuanțele razelor de soare ce se sting la apus transformă totul într-un roșu ardent, la malurile stâncoase și abrupte ale Atlanticului din sudul marocan, la dunele de nisip de lângă Tanger, fiecare plajă are respirația ei, parfumul ei. Sicomori și cedru, pin și ienupăr, mentă sălbatică și lămâiță, argan și măslin sălbatic, rozmarin și cimbrisor, la care se adaugă mirosurile picante de la restaurantele populare de pe plajă. Miresme și miasme. Contraste dulci și acide. Dacă ai curajul să te aventurezi la vreun restaurant din cartierele

populare din Medina, să urci scările în spirală, cu treptele lucioase de la atâția pași și de la grăsimile scurse, poți mânca pe un colț de masă acoperită cu hârtie albă sau de ziar, cea mai bună *friture mixte de poisson*, cu azimă caldă și sos harissa, în farfurii colorate de plastic. Apoi ieși pe terasă și bei ceai de mentă cu lămâiță, din pahare mici, din sticlă colorată, cu margini aurii. Îmi place să-l beau fierbinte, filtrat printr-un cub de zahăr. Îmi aprind o țigară și timpul și spațiul încep să leviteze în jurul meu. Mă înfășor în caftane lungi și colorate și, cu picioarele goale și arse de soare, mă îndrept spre plajă. Îmi plac plajele populare, sau cele deșerte, unde poți zări cămile îngenuchiate la umbra cocotierului sau cai arabi, cu coamele lucioase, alergând prin spuma valurilor. Obosită de stridența cromatică a plajelor occidentale, îmi place să admir de la distanță pudoarea monocromă a trupurilor suple și bronzate ale adolescenților și ale copiilor cu păr cârlionțat, frumusețea ascunsă a femeilor care-și ung pletele negre cu ulei de argan și-și tatuează gleznele și palmele cu filigrane ciudate și complicate din henna. Mă lungesc pe o pânză țesută, direct pe nisip și, sub pretextul cărții pe care nu o citesc niciodată, mă dedau unei contemplații aproape voyeuristice. Duminica e zi de plajă. Copiii sunt mereu primii, alături de tați și de frații mai mari. Urmează femeile și tinerele fete. Bătrâna casei e mereu înconjurată de atenție. Vin să se bucure de soare și de jocurile celor mici. Râd și se bat peste gură, mimând mișcări de dans. Sub șfala vălurilor albe se simte pofta de viață, licărirea jucăușă a tineretii. Din caserole de plastic scot felii mari de pepe-ne roșu, struguri și *figue* dulci și zemoase. Ceaiul fierbinte e pus la păstrat în termos. Fiecare își primește ceremonios partea, iar femeile strâng și așază resturile în coșuri mari, de rafie. Orele curg egale.

Continuarea în versiunea online

Viorel

O țineam strâns de mâna prin mânușile groase, veneam nu mai știu de unde, înghețasem rău și abia așteptam să mă bag în pat sub două plăpumi să mă încălzesc.

Nu era țipenie de om în spatele blocului, zăpada trosnea sub cizmulitele mele cu talpa subțire și eu simțeam în aerul rece ceva nelămurit, periculos, alimentat și de întunericul de afară și de lipsa iluminatului public.

Nu-mi plăcea să pun mâna pe mânerul înghețat al ușii grele cu geam securit din spate, dar nu aveam ce să fac, mama avea în mâna cealaltă o plasa plină și geanta.

M-am opintit și am deschis ușa încercând să zăresc ceva în întunericul din scară. Nimic, ne-am încordat amândouă, căutând cu vârful încălțărilor prima treaptă din cele patru. Sprijinindu-ne de pereți am ajuns în locul unde în dreapta era ușa administrației și mai departe, după o altă ușă celălalt hol de la intrarea din față, unde ardea un bec chior de 40, iar în stânga o fridă cu contoarele de lumina și gaz. Am deschis ușa ce dădea spre intrarea din față și odată cu fanta de lumina am auzit-o pe mama strigând speriată: „Viorel?”

Am întors capul și am zărit într-un colț al firidei ceva ce-mi

Adriana Irimescu

dinți și m-am băgat în pat. Nu știu dacă am adormit sau nu, la un moment dat a venit mama și mi-a spus „hai să-l cunoști pe Viorel”.

Pe fotoliu, galben la față, cu nasul strâmb și părul ciufulit stătea Viorel îmbrăcat într-o cămașă violet. Nu-i niciun fel de glumă, eu nu mai văzusem până atunci o cămașă așa de violet, era din nylon, știu asta bine pentru că mama i-a spălat și călcat cămașa pătată de sânge și a comentat ceva în legătură cu faptul că se lipește materialul.

M-am așezat pe canapea uitându-mă insistent la Viorel și încercând să prind privirea mamei. Amândoi se comportau straniu și mie îmi venea să plâng.

Într-un târziu, cu hainele aranjate, Viorel s-a deșirat iar și a spus că merge acasă la Aurora că sigur e îngrijorată. A plecat.

Mama s-a apucat să scoată cumpărăturile din pungă și s-a răstit la mine să merg la culcare. Am privit-o drept în ochi: „Mie să-mi spui cine sunt Viorel și Aurora”.

„Aurora e nevasta-să”.

Am făcut stânga-mprejur și m-am dus la mine în dormitor cu sufletul liber știind că dacă are nevastă nu mi-o ia pe mama.

Pe Viorel nu l-am mai văzut niciodată, iar a două zi cu o bucată de zăpadă înghețată am curățat sângele din fridă.

parea o mogâldeață, dar care în câteva minute avea să se deșire un metru și nouăzeci de centimetri în fața mea. Gemea ușor și din nas îi curgea sânge într-un firicel subțire; avea măneca hainei de stofă gri înnegrită și năclăită pe partea din dos cu care își ștersese nasul. Mi s-a făcut scârbă și rău de la sânge și de la toate întrebările care mi se buluceau în gură și pe care nu aveam curajul să le întreb.

Mama a început să plângă încetișor și i-a spus „Hai sus!”. Mi-a făcut semn scurt cu capul și amândouă l-am apucat de subțiri, în cazul meu e mult spus, mă căzneau să-l țin cumva după talie și am început să urcăm cele 4 etaje până la apartamentul nostru.

Ajunși în casă au intrat direct în sufragerie și au închis ușa în urma lor. Am rămas o perioadă în hol cu lumina stinsă încercând din răspuțeri să înțeleg ceva din șoaptele infundate și să pricep cine naiba e Viorel.

Mi-am scos mânușile, paltoul, căciula, le-am împachetat frumos, ceea ce nu făceam niciodată, le-am cocoțat sus pe cuier și am intrat în bucătărie. M-am așezat pe taburetul roșu și am rămas bălăngănindu-mi picioarele vreme îndelungată. Era frig și am aprins ochiurile aragazului, deși nu prea aveam voie să umblu cu chibrituri.

Sătulă de atâta așteptat am plecat la mine în dormitor, mi-am pus pijama, m-am spălat pe

Timpul vacanțelor

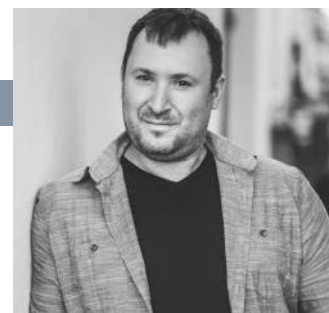
Nu știu cum, întortocheate sunt gândurile noastre, dar când cineva pronunță în jurul meu cuvântul „vacanță”, deja mă văd transportat pe malul mării, cu picioarele goale prin nisip, uitându-mă cu ochii mici către punctul din larg unde cerul și apa își dau mâna și devin de nedespărțit. Și imaginea mării aduce cu ea mirosul de sare și alge, lumini în noapte și tânguirile pescărușilor, o alunecare în melancolie din care mă scoate sunetul unei sirene (de vapor ©). Nisip rece sub picioare, umbrelă, șezlong, o carte și o bere

rece. Furnicar de oameni, haine fistichii, glasuri vesele, muzică, miros de pește prăjit. Of, oricât aș încerca să găsesc doar trei lucruri care îmi vin în minte când mă gândesc la mare, pur și simplu nu reușesc.

Mi-am propus ca peste un număr de ani să mă retrag undeva pe malul mării Egee, să mă uit în larg și să scriu ce-mi șoptesc valurile, până atunci voi fi învățat să ascult și lucrurile care ne scapă nouă celor ocupați cu gândurile junglei în care trăim, însă momentan, ocazional, îmi plimb

personajele din proze scurte pe unele dintre plajele pe care le-am vizitat. Am dus o femeie în vârstă, fostă zeiță romană care l-a iubit pe Adonis, dintr-un azil pe plajele din Pieria, am facilitat întâlnirea dintre un tânăr scriitor și un bătrân care-l poartă prin timpurile vechii Grecii, l-am dus pe Domnu' Moartea pe plaja din Scheveningen să rememoreze o luptă navală și să analizeze un cuplu (infidel) care decide să renunțe la aventură, am văzut iele dansând pe urmele valurilor.

N-aș putea să las să treacă o

Alex Trușcă

vară fără să văd marea, mă simt vinovat că în copilărie n-am avut nici ocazia, nici posibilitatea să-i plătesc acest tribut, așa că încerc acum să recuperez și mă gândesc că, dacă există, Raiul e un golf străjuț de păduri de conifere, cu plajă cu nisip colorat și valuri verzi-albastre, fără turiști zgomoși.

Alina Pavelescu

Convorbiri despre vacanță

Alina Pavelescu, doctor în istorie și scriitoare, adoră vacanțele în Grecia, pentru peisajul marin, dar mai ales pentru muzee, vestigii istorice. Are o impresionantă colecție de statuete, copii după figurine antice, dar și o piatră roz, găsită undeva pe lângă site-ul arheologic de la Philippi.

Cum arată vacanța din mintea ta?

Lungă, e primul cuvânt care îmi vine în minte. Dar nu nesfârșită, totuși. Cred că, dacă viața n-ar fi decât o înșiruire de zile de vacanță, m-aș plictisi destul de repede în ea.

Când te gândești la mare, care sunt trei lucruri care îți vin în minte?

Mai întâi, verdele-safir cu margini turcoaz al valurilor de la Capul Caliacra.

Umbra mea alungită peste nisipul alb de la poalele Muntelui Olimp.

O stradă îngustă, cu case vechi, la capătul căreia începe deodată albastrul intens al Mării Negre, undeva în Constanța.

Care este cea mai minunată vacanță din cărți/filme?

Cred că n-o să-mi depășesc niciodată uimirea și invidia din vara în care am citit cea mai mare parte a cărților lui Jules Verne și mi-am dat seama că mai toți copiii din cărțile alea nu se duceau aproape niciodată la școală. Pentru ei, viața părea o continuă vacanță distractivă, în care învățau o mulțime de lucruri interesante, fără să se chinuie și fără să fie obligați să vâneze note. Toată copilăria mea mi-am dorit să fiu un personaj din Jules Verne, oricare. Încă și acum mi se mai întâmplă să îmi doresc asta.

Ai scris vreodată despre vacanță? Unde? Ce personaje își petrec vacanța și unde?

Curios, dar abia acum, când trebuie să răspund la această întrebare, îmi dau seama că în cărțile mele n-am pus niciodată o scenă de vacanță. Cred că n-am mai scris despre vacanță din școala generală, când închipuiam lungi compuneri fantastice despre ce am făcut în vacanța de vară, în care, cel mai adesea, nu făceam nimic, doar citeam toată ziua.

Da, trebuie să mă gândesc serios de ce stau lucrurile așa și nu altfel. Și poate că mă voi gândi să scriu o carte despre vacanță, una la fel de imaginată ca toate cele despre care am scris în copilărie, dar închipuită cu mintea de acum.

Scrii în vacanțe? Ori vacanța e sfântă? Mai întâi îți termini cartea și pe urmă pleci la plimbare...

Nu prea am ritualuri de vacanță. Când iau vacanță, mă

bucur doar că pot să fac ce vreau, fără să mă forțez prea mult să vreau ceva și, mai ales, fără să fac planuri dinainte. În copilărie n-am prea avut niște vacanțe adevărate. Când începea vacanța, rămâneam singură acasă, fără prietenii obișnuiți din fața blocului, care plecau la țară, la bunici, în tabere sau la mare cu părinții. Așa că vacanțele mele de atunci erau formate din zile lungi în care trebuia să-mi găsesc singură distracțiile. De obicei, citeam. Iar mai târziu, așa am început să scriu, în vacanțele în care mă plictisiam. După ce am crescut, lucrurile s-au mai schimbat puțin, acum vacanțele îmi par prea scurte, nu prea lungi. Însă de scris, tot în vacanță scriu cel mai bine.

De fapt, da, pot să spun că vacanța e sfântă pentru mine, însă, cum scrisul nu mi se pare muncă, ci libertate, nu am absolut nicio problemă să scriu în vacanțe. Dimpotrivă...

Un drum cu motocicletă

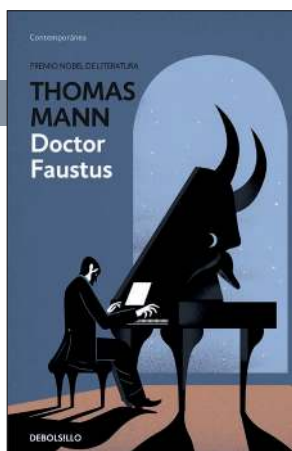
Ligia Pârvulescu

Am călătorit mulți kilometri pe motocicletă, fie pe locul din spate, fie pe cel din față. Văzută de pe „motor”, lumea este parcă mai vie; tot ce înseamnă natură – imagini, mirosuri, sunetul vântului, soare, ploaie, totul aduce viața mai aproape; Pentru mine lucrurile au fost simple de la început – am căzut cu motorul chiar din a doua oră de școală; am reușit ca, printr-un avânt fenomenal, să intru cu motocicletă în șanțul ce mărginea poligonul, să mă umplu de vântăși și totuși să nu pătesc mai

nimic, în afară de o durere atroce care și-a făcut bagajele destul de repede și m-a lăsat în pace. Nici motorul nu a avut mare lucru, iar instructorul mi-a spus că a fost foarte bine așa, pentru că au fost destui care au pornit în trafic imediat după ce și-au luat carnetul și au sfârșit imobilizați pe viață – sau pe moarte, unii dintre ei decapitați (chiar și pentru un drum de o sută de metri, pentru care au considerat că nu e necesar să-și mai pună și casca pe cap). Omul a fost evident foarte plastic în descrieri și mi-a

tot repetat că a fost foarte bine că mie mi s-a întâmplat așa, pentru că am putut să aflu fără riscuri majore cum o simplă zvâcnitură din încheietură, doar o idee mai puternică decât ar fi trebuit, și asta doar pentru o secundă, te poate face să decolezi spre lumi pentru care ai bilet de dus în mod normal la bătrânețe. Nu am avut cum să nu rețin evenimentul și cuvântarea post-factum, astfel încât chiar am prins teamă de motor – nu în sensul de a nu termina școala și de a renunța la idee, ci în cel în care

trebuia să fiu foarte prudentă odată ieșită în trafic. Am luat carnetul și lucrurile au mers, am început cu ieșiri de duminică pe străduțe liniștite, în zone fără trafic, dar faptul că toate au început treptat să meargă bine nu m-a făcut să mă consider un Vale Rossi în varianta feminină. Nu am încercat să merg pe două roți sau să fac șmecherii în trafic. Mi-am păstrat intacte atenția, teama și amintirea senzației pe care am avut-o atunci când am parcat cu viteză motorul în șanț în a doua oră de instructaj.

Alexandra Olteanu

Când mă gândesc la roman, îmi vine în minte un fragment din „Doctor Faustus”: „Am motive să cred că în adâncul nopții spirituale a lui Adrian mai dăinuise încă o urmă de oroare în fața acestei blajine înjosiri, o repulsie instinctivă împotriva ei, o rămășiță de mândrie, până

când ceda în trista satisfacție a confortului pe care un suflet sleit trebuie să-l afle, în cele din urmă, în abdicarea minții”. Tema pe care o asociez adesea involuntar romanului este cea a artei. De aceea, personajul care îmi vine cel mai des în minte este Adrian Leverkühn.

Liviu G. Stan

Un roman care mi s-a infiltrat în reflexe este „O singurătate prea zgomotoasă” al lui Bohumil Hrabal. Am un cult pentru cărticica asta, și-a rezervat un continent în inima mea. Mă gândesc la Hanta, personajul principal, ca la un fiu nenăscut de-al meu. Și începutul romanului este absolut superb: „De treizeci și cinci de ani lucrez între hârtii

vechi și acesta este *love-story*-ul meu. De treizeci și cinci de ani presez hârtie veche și cărți, de treizeci și cinci de ani mă murdăresc de litere, astfel încât mă asemăn dicționarilor enciclopedice, din care, în tot acest timp, am presat trei tone. Sunt ca un ulcior plin cu apă vie și cu apă moartă, destul să mă apleci un pic și încep să curgă din mine idei frumoase.”

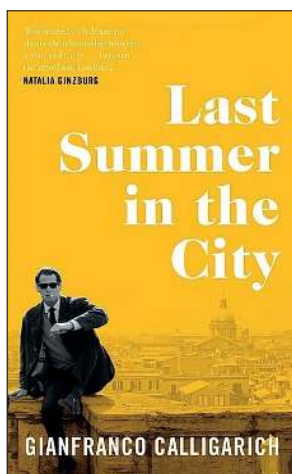
Alexandr Cotar

Brisbane de Evgheni Vodolazkin este, în primul rând, un roman al căutării constante a tot ceea ce e mai uman în noi. Structurat pe câteva fire narative, romanul sugerează imaginea unor râuri care își caută fluviul, ceea ce aduce

eroul principal – virtuozul chitarist Gleb Ianovski – pe malul *prezentului* său. Îi vedem copilăria și adolescența din a doua jumătate a secolului XX, îl urmărim și în studenția lui, de asemenea, trăim alături de el, de drama sa din prezent.

Trebuie remarcat felul în care scrie Vodolazkin - cu o dezinvoltură cuceritoare. *Brisbane* nu privește viața prin lentile distorsionante, ci ne oferă șansa de a sta în fața ei și de a o privi în ochi sigur, calm, fără șfială și fără a o sfida.

Tatiana Ernuțeanu

„Ultima vară în oraș al lui Gianfranco Calligaris” a fost unul dintre romanele în care am găsit tonul letargico-melancolic, pe care îl caut într-o scriitură. Pe scurt, acest roman-cult, în sine, este, de fapt, relația dintre solitudine și ceilalți, transpusă prin intermediul relației dintre un individ și un oraș. Purtând hainele unui love story, tema este, însă, alienarea individului într-o societate arghilofilă. Leo, un tânăr șarmant, alcoolic, nonșalant, având în el prevalentă vocația ratatului, un adevărat

exponent al “generației pierdute”, se plimbă cu lejeritate, când prin mediul sărăcăcios al artiștilor, când prin glamourul burgheziei, printr-o Romă picturală, rece, dar intimă, a anilor '60. Un oraș uituc și uimit, așa cum îl descrie personajul, în care ori e prea cald, ori plouă prea mult, ori totul este sufocant, ori insuportabil de indiferent. Se îndrăgostește profund de o stranie studentă la arhitectură, cucerită, însă, de mirajul societății boeme din Roma, pe care o pierde, după care nimic nu va mai fi la fel.

Distrugerea iminentă apare cu fiecare pagină, cu care înaintezi spre final. Leo se lamentează, se complăce, duce ratarea la nivel de artă. Să fim nostalgici, după ceva ce n-am avut niciodată - este o replică din carte, dar este însăși esența acesteia. Toastul lui Leo rămâne cel mai frumos omagiu adus ratării “ Pentru toate lucrurile pe care nu le-am făcut, pentru cele pe care ar fi trebuit să le facem, pentru cele pe care nu le vom face, am spus eu, ridicând o ceașcă plină de cafea cu lapte”.

Colțarul

Gabriela Toma

— *Ce-ți place să faci cel mai mult?*
— *Îmi place să trag de fiare, de bestiile din curvinte.*

anonim

Colțarul era în așteptarea asistentei care trebuia să-i dea verdictul: avea sau nu sindromul Cotard. Sperase într-o genealogie aleasă, cu lemn Mpingo adus din Africa, îmbrăcat în pânză cu elemente decorative din Mexicul precolumbian, cu ladă pentru depozitare, toate astea simțea că îi dispar, pur și simplu. Asistența întârzia. *Ahora bien*, este una dintre acele zile, știți voi, în care trebuia să deschidă punga neînțepută ca să prepare cafeaua și să toarne conținutul în frumosul recipient ermetic de păstrare a gustului. Pentru asta avea nevoie de o foarfecă, care nu era de găsit cu ușurință, pentru că cineva îi schimbase locul. Espresso-ul nu avea apă, iar apa trebuia cumpărată de la magazinul din colț. Nu avea însă timp. Recurge la un compromis și pune apă de la robinet. Nu găsește cana în care își bea de obicei cafeaua, rămăsese de ieri cu un rest de cafea, undeva, pe verandă. Vă imaginați mai departe restul: alegerea hainelor, folosirea transportului în comun (tramvaiul care tocmai pleacă din stație) și întâlnirea cu ceilalți. Aceasta din urmă este cea mai dificilă, pentru că, în acea zi specială, toate complimentele pe care încearcă să le facă par ironii, iar simpla glumă, o satiră tăioasă. Taie în carne vie, asta face. Cel mai bine este să stea în camera ei, cu draperiile trase, cu o veioză cu o lumină caldă și un roman de Rulfo. Să-i lase pe alții să caute, să lupte pentru adevăr, viață, dreptate, cinste și valori europene. Să se întindă pe colțarul care simte că-și pierde membrele, care se simte eviscerat de barbari sau că moare subit.

Colțarul atrăgea cel mai mult oamenii melancolici, îi ademenea subtil și îi lăsa să schimbe vitezele stărilor dureriene și să le simtă lent și până la capăt pe toate. Trăiește-ți melancolia până la capăt, ar fi fizic, ca-ntr-o reclamă la

lucrurile inutile, doar că, aici, partea utilă era că scufundarea avea prețul ei: un sentiment dus până la capăt, adică explorat în toate măruntaiele și chichițele sale, se întâlnește cu altul, adică lasă loc altuia în viața ta. Niciun psiholog nu ar fi reușit să ne aducă pe noi, pacienții, mai aproape de altceva decât ceea ce simțim. „Cum te simți acum?” „Mă simt bine”. Da, cât ești în afurisitul ăla de cabinet, apoi o iei de la capăt și dai peste toți copiii tăi interiori, pe care nu știi unde i-ai lăsat și ce le-ai făcut. Un părinte le-ar citi din Urmuz, altul le-ar pune Vivaldi, cine știe? Undeva, conectați la viața noastră, dar fără ca noi să-i reperăm foarte clar, plutesc copiii noștri interiori.

Colțarul își imagina că avusesse un designer înalt, slăbuț, cu o poveste de viață pe care ai

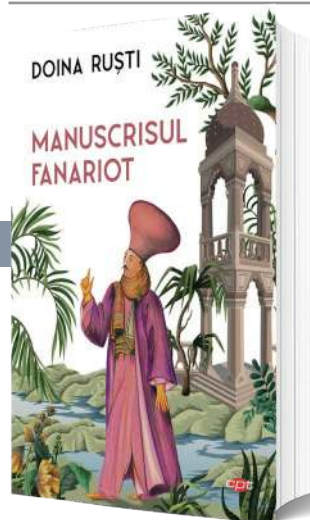
transforma-o într-un film à la Francois Truffaut, cu ochii cufundați și cu privirea pătrunzătoare, cam cum ar fi arătat Dionis în visul nostru de adolescență. L-ar fi creat de la început în mintea sa, l-ar fi visat nopți întregi, ani în șir. Apoi, într-o noapte, a început totul. Era în noaptea Sfântului Sebastian. Colțarul își imagina deja finalul predestinat: cu trupul zdrobit de ciocane, cuțite, rezistând, iar barbarii recurgând la ciomege și la sfărțecarea trupului în bucăți. Sau era ziua Sfântului Dada. Sfârșitul: tăierea capului. Nu-și amintea bine, deși diferența între cele două zile din calendar este considerabilă. Iar sfârșitul îl duce cu gândul la început.

Copilul se rotește în lichidul amniotic, pe care îl absoarbe ușor, și se pregătește, încet-încet

să-și facă ieșirea în lume. Bebeluș – pește – colțar. Fiecare cu „oxigenul” său. Primele amintiri ale colțarului erau dintr-o dimineață cețoasă, cu umiditate ridicată. Se auzea cântecul cocoșilor, iar în dreptul ferestrelor, femeile treceau cu ibricile cu tămâie și flori proaspăt tăiate, ofranda pentru cei plecați în lumea de dincolo. Duminică de duminică, fără nicio întrerupere, indiferent de starea vremii, anunțată cu detalii la meteo, viscol, furtuni, femeile făceau acest drum necesar pentru ele și pentru familia lor. Sărutau crucea, jeleau, povesteau și se întorceau acasă pentru a lua viața de la capăt. Fitulul unei candelă scufundate în ulei, absorbind uleiul pentru a arde încet și a muri. Atât de simplu. Colțarul se imagina femeie, cu trupul gol, într-o cameră enormă și albă, cu o lumină plăcută, în care își scufundă trupul într-o mare de piure de cartofi. Se imagina bărbat, cu trupul gol și liber, pătrunzând pe un culoar plin de flori de bumbac, mângâindu-i corpul ca într-un cocon. Plutim în lichidul amniotic imaginar care ne este mai la îndemână ori de câte ori viața trezește în noi sentimentul sfârșitului brusc sau reflexul de tresărire.

Pe vârful unui munte, colțarul ar striga din rărunchi un cuvânt pe care nu-l veți ghici niciodată. Ecoul va ajunge la voi odată cu alarma telefonului în fiecare dimineață. Nu-l veți auzi. Trupul nu se mai trezește ca pe vremuri după ceasul biologic, după cum umbrele se ridică și lumina își face loc, ridicând pleoapele ca pe o ușă pe care o deschizi încet, încet și îți întinzi trupul pentru a-l deștepta întru totul. Ca pe vremuri, când mama te trezea cu șoapte și cu sărutări pe obraz, pe frunte și pe căpșor, cu cântec de trezire și de primire a dimineții. Corpul modern, dependent de alarma telefonului, se trezește brusc, cu o lovitură de ciocan, cu un șut în fund, cu un reproș: „Ți-am spus să te trezești naibii mai repede!”.

Continuarea în versiunea online

Oraș carnavalesc și opulență fanariotă

Flavia Iosef

Cui îi era dor de o nouă incursiune literară în epoca fanariotă? Doina Ruști ne propune o poveste care definește atmosfera fanariotă bucureșteană, printr-o lupă a cărei acuratețe ne face să ne gândim iremediabil la magia neagră a vrăjitoarei Tranca.

Spaimă a fiecărui vătășel sau boier, stăpână simbolică a misterioasei Bozării, Tranca pare mai înspăimântătoare atunci când este doar menționată, făcându-ne să așteptăm înflorați următoarea ei apariție, alături de Leun, personajul central al acestui manuscris real. Figură controversată, Leun experimentează diverse ipostaze de-a lungul romanului, dar cea de croitor este definitorie. Cum altfel am fi putut fi introduși în atmosfera bogat înveșmântată, la propriu și la figurat, a vechiului București fanariot? Explozia de mătăsurii în texturi de anteriu sau de ișlic, turbane împodobite sau mii de năsturei, într-o descriere atât de vivanță, încât pare că își creează un dans al lor, complementar dansului epic al personajelor pe parcursul acțiunii. Simțim că atingem și noi, odată cu Leun, „niște șalvari vechi și fără culoare”, care „fuseseră croiți dintr-un sandal cu două fețe, cumpărat pe bani buni”. Deja vizualizăm procesul complicat de recuperare a materialului devenit, în timp, „zdrențe”: „[...] reuși să schimbe țesătura uzată, ținând-o în frunze de dafin, revopsind-o cu alau, înnoind-o în calaican; [...] i-a scurtat, i-a împodobit cu nasturi de cârpă și i-a pus în valoare cu cele mai netede gambiere pe care le avusese vreodată”.

Dar tehnica detaliului descriptiv (dar și narativ) nu se

oprește la universul țesăturilor: tabloul fanariot ar fi incomplet fără evocarea unui amalgam exotic de nuanțe și de parfumuri, într-o epocă pe care Doina Ruști o reconstituie vizual, tactil și olfactiv cu plăcerea detaliului semnificativ: „fesuri, ișlice, cealmale și chipie nemțești, în toate culorile cunoscute, de la turcoaz la carmin sau la pătlăginiu care-ți scotea lacrimi, la galbenul samaniu sau la albastrul închis, zis și *gog*. Iar pe lângă culori mai erau și parfumurile, căci nimeni nu ieșea prin oraș fără să-și dea cu alifii ori cu uleiuri înmiresmate, între care moscul și liliacul erau printre cele mai scumpe, urmate de iasomie, vanilie, lămâie și mai ales tei; [...] parfumurile arătau valoarea adevărată a unui om”.

Iată cum se conturează deja, numai din câteva pasaje, imaginea unui oraș carnavalesc, impregnat de opulența fanariotă, asemenea locuitorilor săi, în toposul ce nu doarme niciodată: „Dar în noaptea bucureșteană nu e niciodată liniște de mormânt. Mai exact, orice gest capătă importanță din cauza formei de amfiteatru pe care o are orașul. Uneori, chiar și pașii furișaji pe ulițe periferice ajung în timpane, ca picătura căzută pe o pardoseală de lemn”. Iată cum scriitoarea se folosește de valențele cuvintelor pentru a face tranziția dinspre luminosul unei zile condimentate spre atmosfera nu prea tenebroasă a nopții, unde nici măcar liniștea nu are drept de hegemonie. Farmecul limbajului folosit în roman constă în ecurile de poveste care se desfășoară în spatele fumului de narghilea sau după tava argintată, plină de zaharicale. Niciun cuvânt nu e folosit întâmplător, iar farmecul arhaismelor redă izul epocii tocmai pentru grija scriitoarei de a meșteri „cuvinte ca pene de sticlă”.

Dar *Manuscrisul fanariot* nu se distinge în rândul romanelor fanariote doar prin numeroase

tipuri de covoare, prin fântâni cu figurine seducătoare sau prin ceasuri mai încărcate ca trăsurile. Nu degeaba se adăpostește sub acest titlu. Este un manuscris și este fanariot, dar, mai presus de toate, este real, atestat în cronicile epocii și adus la lumină de către Doina Ruști, pasionată de vechi înscrisuri. Cu o „filă imaculată”, atins de „degete cătrănite”, ca ale lui Cobză sau de inelele boierești cu sigiliul familiei Doicescu, acest manuscris reconstituit în cheie literară de scriitoare este, înainte de toate, o bucată de istorie a secolului XVIII, de care ne simțim apropiați mai mult decât până acum, prin acest roman. Atenția dedicată veridicității, dar și verosimilității celor scrise transformă manuscrisul într-un adevărat *axis mundi* de natură autoreflexivă, în măsura în care acest personaj înanimat care vorbește despre sine este cel care dă viață celorlalte figuri narative. De sub pana lui Tilu Băjescu, „autorul *de facto* al manuscrisului”, a rezultat un material istoric pe care Doina Ruști îl valorifică pentru a reda câteva episoade semnificative din preajma anului 1796, și mai precis, a zilei de 10 februarie, când începe „viața Manuscrisului, pe care îl așteptau niște secole”. Iată cum nevoia de a menține acuratețea cronologică se manifestă și aici, dar nu într-un stil istoric pur, ci prin imaginarea în cheie narativă a scenei simbolice de semnare a manuscrisului, ca formă de atestare a lui. O cronică neobișnuită, dar extrem de emoționantă. Povestea reală a unor oameni care au trăit și au simțit la fel de intens ca noi (sau poate chiar și mai intens): „Maiorca suspina în tufa de liliac, Doicescu pălăvrăgea amuzat, iar Leun era doar un țânțar amorțit pe fundul unei carafe. Erau trei suflețe împletite, trei oameni legați în aceeași poveste, scrisă pe scurt într-un manuscris al vremii fanariote”.

O relatare despre iubire,

despre căutarea drumului în viață. O relatare profundă. O relatare despre sacrificiu.

Ideea gestului suprem realizat din iubire capătă alte valențe în ochii cititorilor obișnuiți cu clișeul „Aș face orice din iubire”. Leun este unul dintre puținii care au dreptul de a afirma acest lucru. Maiorca se transformă și ea în fața noastră, evoluând de la adolescența sălbatică, imposibil de îmblânzit, la tână care își asumă riscul de a renunța la iubirea vieții ei, pentru ca Leun să nu-și piardă viața. Gradația amoroasă evoluează de la atracția ce îi lasă pe amândoi fără grai, după jocul dudelor aparent otrăvite la obsesia celuilalt, care pune între paranteze orice altceva: „Ochii ei nu puteau fi povestiți. [...] Maiorca tremura ca un fir de vioară [...]. Era un viermișor care-și făcea loc prin creier. O ușă deschisă spre cel mai cețos labirint. Din cauza ei nu putea să mai doarmă. Pentru ea mânuia foarfecile, pentru ea croia orice haină”; în cazul lui Arghir și al Zoicăi, actanții poveștii de dragoste paralele: „figura Zoicăi se transformase într-un lacăt, într-un cufăr pe care trebuia neapărat să-l deschidă”.

Complex, rafinat, greu de redus la un singur cuvânt, așa cum este, de altfel, și atmosfera acelei epoci, romanul produce o reală plăcere a lecturii, uneori susținută prin artificii narative precum inserarea detaliului tragic, dar fără a-i îngroșa tușele (vezi episodul despre ciumă), picurând din când în când aluzii comice, la fântâna neobișnuită de la începutul romanului sau la porecle precum „molia”, atribuită unui Tilu rămas fără sprâncene după experimentele din laborator.

Doina Ruști
Manuscrisul fanariot,
prefața Emanuela Ilie,
Litera, cpt, 2022

Continuarea în versiunea online

Tara de dincolo de inimă

Luiza Negură

Pentru Editura Humanitas, luna iunie 2022 a marcat o nouă apariție editorială de Ioana Nicolaie, *Miezul inimii*, o carte-confesiune, a cărei lectură poartă cititorul către esența unei lumi surprinse în narațiuni introspective, reunite pe un portativ dublu de natură simbolică, punând în evidență atât tonalitatea afectivă, cât și sonoritatea amplă a discursului.

Călătoare în splendida cetate a celor 1000 de povești, autoarea se lasă purtată pe străzile pavate nu cu piatră, ci cu amintiri, în vreme ce cadența pașilor săi urmează ritmul unei vieți trăite între bătăile sufletului - reper al cordonării Timpului.

Volumul reunește 25 de povestiri, ce transpun vârste diferite ale naratoarei, devenind o linie a vieții, reflectată cameleonic prin structura narativă liberă, cvasi-eseistică. În fapt, această carte, reflexie a elementului biografic, corespunde unei țesături mozaicate, prin existența mai multor centre-simbol, a căror interpușe permite contrabalansarea reperelor temporale, a semnificațiilor unor întâmplări ori prezența mediată literar a anumitor figuri din planul realității.

Fluiditatea narativă irizează în spectrul autenticității trăirilor devalate, ce și-au înfipt rădăcinile adânc în ființa scriitoarei, determinând evoluția sa ulterioară. Vorbim despre o narațiune

ale cărei secvențe converg tocmai către *miezul inimii*, polul de forță al scriiturii Ioanei Nicolaie.

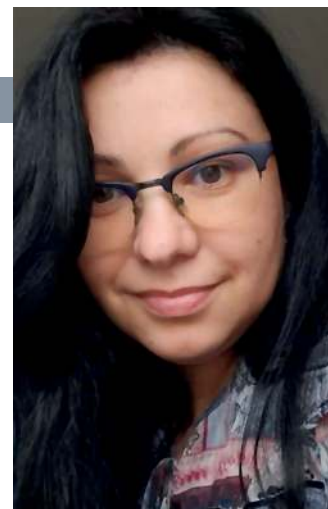
Un prim *axis mundi* pe harta devenirii autoarei îl reprezintă universul familiei, un nucleu vital în construirea raportului cu lumea. Naratoarea trece prin *vreme* ca o umbră și coboară înspre adâncimile sufletului, acolo unde imaginea epifanică a buccii se desprinde direct din taina marii cărți, cea în care stă scris „Despre toți! Despre fiecare”. (p. 10) Dispariția bătrânei nu este privită prin imaginarul tradițional al morții, ci marchează o tristă constatare a nepoatei: „Bunica n-a mai venit la noi niciodată...” (p. 11) Odată cu ea, se năruiește un Timp, trecut din cel al materialității în planul marilor mistere ale vieții.

În aceeași descendență a feminității arhetipale, spiritualizate prin iubire se încadrează figura mamei, transpusă policrom prin ochii copilului, prin cei ai adolescenței și, în final, prin cei ai femeii mature. Pe fundalul cenușiu al restricțiilor comunismului, între lipsuri și lupta pentru supraviețuire, aceasta își dedică viața creșterii celor 12 copii, învăluindu-l pe fiecare dintre ei în iubirea cea mai pură. Așteptată mereu cu bucurie „Mama! Vine mama! s-a strigat de nenumărate ori la fereastra casei noastre, căci ne bucuram nespun când o vedeam apărând după patru-cinci ceasuri petrecute la coadă la pâine.” (p. 5), femeia aparține prin spiritul său

luminii, iar casa în care copiii văd lumina zilei devine o pavăză împotriva lumii. Chiar trecerea pe tărâmul tăcerii veșnice stă sub semnul fabulosului prin prezența lacrimii în ochiul celei aflate la poarta dintre lumi, în timp ce pentru cei rămași în urmă devine simbolul singurătății: „Acum, că a trecut vremea, pelicula aceea lichidă nu doar că nu se estompează, ci devine tot mai clară. Dacă m-aș apropia prea mult de ea, m-aș vedea ca-n oglindă. Și-aș descoperi numai un om fără mamă.” (p. 116).

Puterea amintirii pune sub lumina reflectoarelor momente din viața Ioanei Nicolaie, construind o galerie de reprezentări simbolice, aflate la granița dintre realitate și mit. Oamenii trăiesc (încă!) sub zodia întâmplărilor extraordinare ori a marilor momente de sorginte transcendentă, menite să construiască drumul devenirii cu interferența subtilă a *fatumului*. Visele premonitorii ale mamei, ajutorul unor străini ce o găzduiesc fără nicio obligație pe viitoarea studentă, telefoanele bizare din miez de noapte - toate reprezintă reperatele unei vieți trăite în sincronicitate cu ceea ce *nu se vede*, ci *se simte*, transferând punctul de referință al trăirii din materialitate în *afect*. Întreaga viață a autoarei își are originea în *miezul inimii*, pulsând în ritmul fiecărei emoții adevărate, devenite un alt fel de realitate.

Fundalul comunist, cu tot ceea ce implică reprezentarea în

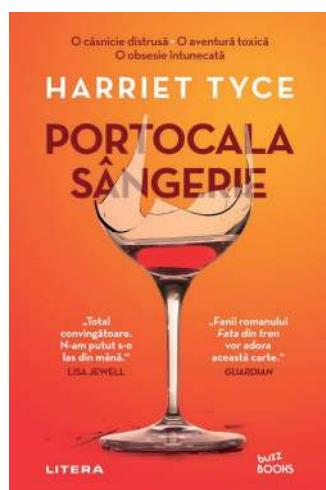
plan social, educativ, economic etc. se desprinde cu brutalitate din povestiri precum *Coada, O zi perfectă pentru Ateneu* ori *Menghina* și impresionează prin veridicitatea frustrărilor trăite chiar de către copiii a căror sfârșire interioară capătă glas prin narațiunea Ioanei Nicolaie:

„Toate lucrurile prin care-am trecut în copilăria mea din anii optzeci ai unei țări comuniste mi-au dat siguranță și independență. Dar și nevoia de-a fugi continuu, cât mai departe. O vreme am crezut că m-au făcut puternică. Dar azi sunt convinsă că tăietura de pe scoarța copacului nu poate, cu timpul, decât să crească, oricât ne-am lupta să schimbăm asta. Și crește.” (p. 8)

Prin meandrele narațiunii autoreferențiale se ridică lumea de dincolo de uitare, o oglindă recompusă a timpului ce (n)i s-a dat, iar față în față cu puterea amintirii nu poți trăi decât nostalgie. Tocmai de aceea, volumul de față devine un punct de intersecție al unui atunci.

Sex și crime

CARTEA DE VACANȚĂ

O carte relaxantă și fără pretenții de literaturitate, deși scrisă impecabil este *Portocala sângerie* de Harriet Tyce, autoare despre care s-a spus că aduce un nou tip de thriller, axat pe subteranele înfricoșătoare ale vieții domestice. Tema principală e răzbunarea. Dar nu vorbim aici despre hamletiansim, nici despre acțiunea clișeică, bazată pe confruntarea dintre un agresor și un

hăituit. Personajul principal este o avocată, pe nume Alison Bailey. Aceasta încearcă să facă față solicitărilor sociale prin refuzul tipice, de la sex la alcool sau la alte evadări din din închisoarea casnică. La un moment dat se ocupă de un dosar, care o are în centru pe Madeleine, acuzată că și-a ucis soțul. Alison trebuie s-o apere, iar acțiunea aceasta o pune treptat în fața unor abisuri sociale.

Thriller tradițional, cu răsturnări de situație, *Portocala sângerie* este un roman psihologic, care abordează convingător problema violenței domestice și perversitatea sistemului familial. Suspansul este la cote înalte, iar finalul satisface toate gusturile.

Harriet Tyce
Portocala sângerie,
LITERA, 2022

În Georgia

Alina Cosma

Ajunse la destinație, am constatat că nimic nu seamăna cu descrierea zonei pe care o alesesem inițial, așa că am primit ajutor de la un alt domn binevoitor, la vreo 50 de ani, răsărit de nicăieri, dar care, n-aș exagera dacă aș spune, și-a sunat toate cunoștințele pentru a ne scoate din impas. Efortul lui a rămas fără rezultat, deoarece ne aflăm în locul greșit. Fiind o persoană foarte deschisă, învăluit de aburul nopții și al alcoolului, în timp ce se străduia să găsească soluții pentru situația în care ne aflam, ne-a povestit și viața lui. Am aflat astfel că, timp de 20 de ani, fusese plecat la Sankt Petersburg, la studii, și abia revenise.

Povestea părea năucitoare, dar a fost întreruptă de sosirea gazdei, care ne-a preluat și ne-a condus către apartamentul nostru, aflat la 20 de minute de mers cu mașina de locul în care ne aflam. Părea că ne îndreptăm spre un alt centru al orașului, căci din centrul

propriu-zis tocmai plecam... Am ajuns în dreptul unui bloc similar celor din cartierele bucureștene. Oamenii care stăteau la taclale în fața scării ne-au întâmpinat cu entuziasm. Am urcat la etajul 10, în prezența unui domn care ne-a făcut să ne simțim ca în romanele lui Dovlatov, sărutându-ne mâinile necontenit pe parcursul călătoriei cu liftul, în timp ce sunetul sticlelor, care se ciocneau de zor în punga ce i se bălăngănea în

mână, era întretăiat de poticnirile liftului. Chiar că așa însuflețire la primirea unor străini vezi mai rar! Locul nu arăta întocmai ca în fotografii, dar nu mai era vreme să ne răzgândim, așa că am optat pentru o plimbare de seară în capitala Armeniei, următoarele două zile fiind rezervate altor planuri.

Piața Republicii din centrul Erevanului vibra în ritmul muzicii lui Charles Aznavour. Apusul

pudrase clădirile din jur cu lumină purpurie și se așternuse ca un văl de catifea peste „orașul roz”. Ne-am așezat la un vin de rodii delicios. În tradiția armeană, rodiile ocupă un loc important, simbolizând sensul vieții, prosperitatea și abundența. Serile în Erevan au un farmec aparte.

Ne-am început a doua zi la o cafea în piața de vechituri, *Vernisaj*, un loc care transmite cu adevărat *vibe*-ul orașului.

Scrisoare din Mariupol

Anca Șerban Gaiu

Dima,
Mama a fost ucisă pe 9 Martie. A murit repede, nu s-a chinuit. Nu mai avem nici casă. Am îngropat-o pe mama în grădinița cu flori din fața blocului. Îți las aici o schemă ca să știi cum să ajungi la ea. Îmi pare rău că nu am putut să o apăr.

Dima, mama crește acum mai frumoasă decât florile care i-au supraviețuit. Deasupra ei soarele s-a înnegrit, a putrezit și s-a desprins din corabia lui minunată. Dima, doar pământul întinereste pentru că se hrănește cu sânge cald. Pentru că degetele lui desenează. Pentru că pântecul lui e un imens șotron. Pentru că țățelele mării îi încă pline de lapte. Dima, pământul întinereste și crește mai verde decât merele, mai albastru decât cerul și mai galben decât lanurile de floarea soarelui. Mai crud decât ochii balaurului. Soarele a putrezit Dima, dar mama se trezește odată cu florile așa cum obișnuia să o facă când eram mici. Am visat-o. Era în balcon. Uda petuniile, violetele, rododendronul și capotul ei se umfla odată cu vântul. Pletele ei ștergeau cuțitele pline de sânge și capotul ei se umfla și se umfla, se întindea peste balcon, peste blocuri, peste orașe, peste marea cea neagră, peste lume. Și toată lumea înflorește și avea aceeași poftă de viață ca cea a mamei care, neștiutoare își uda florile, își mângăia câinele. Și toată lumea se vindeca. Toată lumea făcea dragoste la lumina florilor uriașe, la lumina capotului ei de mătase.

Revista este editată de Asociația Creatorilor de Ficțiune (ACF).

<https://asociația-creatorilor-de-ficțiune.ro>

Bulevardul Bălcescu, nr. 7, ap. 3
București.

© OPTm

ISSN 2734 - 5017

ISSN-L 2734 - 5017

REDACȚIA

Editor-șef: Cristina BOGDAN.

Redactori: Mihai ENE,
Cătălin D. CONSTANTIN,

Doina RUȘTI,
Radu ALDULESCU,

Emanuela ILIE,
Cătrinel POPA,

Enrique NOGUERAS,
Roberto MERLO,

Sebastián TEILLIER,
Adriana TITIENI IRIMESCU,

Ciprian HANDRU,
Bianca ZBARCEA,

Codruț RADU.

<https://optmotive.ro>
e-mail: optmotive@gmail.com